

การประเมินการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดขอนแก่น

สุภัสชัย รัตนทิพย์¹
กฤษวรรณ โล่ห์วีรินทร์²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจเนื้อหาและประเมินระดับการเปิดเผยในเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในจังหวัดขอนแก่น ตามแบบตรวจการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (OIT) ตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูลของสำนักประเมิน คุณธรรมและความโปร่งใส สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 140 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 100 โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 5 ตัวชี้วัดย่อย ได้แก่ (1) ข้อมูลพื้นฐาน (2) การบริหารงาน (3) การบริหารเงินงบประมาณ (4) การบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล และ (5) การส่งเสริมความโปร่งใส ผู้วิจัยใช้การ วิเคราะห์เนื้อหาและสถิติร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย พบว่า อบต. มีเว็บไซต์เป็นของตนเองจำนวน 138 แห่ง และ ไม่มีเว็บไซต์เป็นของตนเองจำนวน 8 แห่ง จากการเปิดเผยข้อมูลของ อบต. ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ (E) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 52.3 เมื่อประเมินตามตัวชี้วัดย่อย 5 ตัวชี้วัด ผลปรากฏว่า ตัวชี้วัดย่อยที่มีการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุด คือ ข้อมูลพื้นฐาน อยู่ใน ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 85.4 รองลงมา คือ การส่งเสริมความโปร่งใส อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คิดเป็นร้อยละ 58.1 การบริหาร เงินงบประมาณ อยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 50 การบริหารงานและพัฒนาทรัพยากรบุคคล อยู่ในระดับต่ำมาก คิดเป็นร้อยละ 48 และตัวชี้วัดย่อยที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด คือ การบริหารงาน อยู่ในระดับต่ำมาก คิดเป็นร้อยละ 43.8 ดังนั้น อบต. จึง ควรพัฒนาความโปร่งใสในการบริหารงานโดยการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน มีความถูกต้อง ครบถ้วน เข้าถึงได้ง่าย และ ไม่ซับซ้อน เพื่อให้เกิดความสะดวกรบาย แก่ผู้ใช้บริการและง่ายต่อการตรวจสอบความโปร่งใสของหน่วยงาน

คำสำคัญ: ข้อมูลสาธารณะ; ความโปร่งใส; องค์การบริหารส่วนตำบล

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการคลัง มหาวิทยาลัยขอนแก่น อีเมล suphatchai_ra@kkumail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น อีเมล grichawat@kku.ac.th

วันที่รับบทความ 12 ตุลาคม 2563 วันที่ตอบรับบทความ 19 กุมภาพันธ์ 2564

Information Disclosure Assessment of Subdistrict Administrative Organizations in Khon Kaen Province

Suphatchai Rattanathip¹

Grichawat Lowatcharin²

Abstract

The current study attempts to assess the level of information disclosure and examine its contents on the websites of 140 sub-district administrative organizations (SAOs) in Khon Kaen province using the open data integrity and transparency (OIT) assessment guidelines specified by the Office of National Anti-Corruption Commission. The assessment is based on 5 sub-indicators: basic organizational data, general management, budgeting, human resource management and development, and transparency promotion. Content analysis and percentage are used as the study analysis tools. The findings reveal that, in 2020, 138 SAOs possessed the websites and 8 SAOs owned no websites. The information disclosure of the SAOs in general is low with an average of scores of 52.30 out of 100, which equals to the E rating. The information disclosure assessment based on the 5 sub-indicators shows that basic organizational information is as high frequently disclosed as 85.40 %, followed by transparency promotion as low as 58.10%, financial budgeting as low as 50%, human resource management also as low as 48 %; and general management as very low as 43.80%. The SAOs, therefore, need to enhance their operational transparency by making their websites containing accurate, complete, and easily accessible information available for users to check the organization transparency.

Keywords: Open Data; Transparency; Local Government

¹ Bachelor of Public Administration in Fiscal Management student, College of Local Administration, Khon Kaen University.
e-mail: suphatchai_ra@kkumail.com

² Corresponding author, Assist. Prof., Ph.D., College of Local Administration, Khon Kaen University e-mail: grichawat@kku.ac.th

Received: 12 October 2020 Accepted: 19 February 2021

บทนำ

ความโปร่งใสเป็นหนึ่งในหลักธรรมาภิบาล (Good governance) ที่ถือหลักการสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากช่วยให้ภาครัฐมีระบบการให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพและพร้อมรับการตรวจสอบจากประชาชน (Chaijaroenwatana, & Li, 2001) หลักการนี้จะทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก ความโปร่งใสมีหลายด้าน ขึ้นอยู่กับการสร้างความรู้ความเข้าใจ บริบททางสังคม วัฒนธรรม ค่านิยม และวิถีชีวิตในแต่ละสังคม (Na Nakorn et al., 2008)

การสร้าง ความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐด้วยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ได้กลายเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของภาครัฐในการแก้ปัญหาคอร์รัปชันและการทุจริตของหน่วยงานในปัจจุบัน ความโปร่งใสจึงเป็นหัวใจสำคัญของระบบประชาธิปไตย ที่จะทำให้อำนาจต่าง ๆ บรรลุความสำเร็จ และทำให้การบริหารงานของภาครัฐมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้อีกทางหนึ่ง ภาครัฐทั่วโลกจึงพยายามจะพัฒนาตนเองให้เป็นภาครัฐที่มีความโปร่งใส ซึ่งรวมถึงภาครัฐของไทยที่จำเป็นต้องสร้างความโปร่งใสให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหมายความว่าความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการบริหารราชการของหน่วยงานภาครัฐ (Kitikhun, 2016) ดังพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 (Official Information Act, B.E. 2540, 1997) ที่กล่าวว่า เพื่อให้ประชาชนรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนั้น หน่วยงานจะต้องจัดระบบและช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้ทราบ โดยอาจมีการจัดตั้งคณะกรรมการและการดำเนินการตามกฎหมายและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ณ ศูนย์

ข้อมูลข่าวสาร และช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ เช่นการประกาศที่หน่วยงาน การเผยแพร่ข้อมูลทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน เป็นต้น ดังนั้น ความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดินโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

ในการกระจายอำนาจภารกิจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ภาครัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณสุข โภชนาการ สาธารณูปการ และโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ ตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง (Secretariat of the House of Representatives, 2008) ความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ความโปร่งใสจะช่วยลดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล และจะช่วยสนับสนุนกลไกในการตรวจสอบภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย รวมถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการติดตามการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นหน่วยงานของภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาและประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูลของเว็บไซต์หน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นว่า ปัจจุบัน อบต. ในจังหวัดขอนแก่นมีการเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศเป็นไปตามแบบตรวจการ

เปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (Open Data Integrity and Transparency Assessment: OIT) ของสำนักประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) (Office of Public Sector Anti-Corruption Commission, 2021) หรือไม่ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาเพื่อสร้างความโปร่งใสของ อบต. เพราะว่าข้อมูลเหล่านี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อประชาชนที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสารการดำเนินกิจกรรมหรือการบริการสาธารณะของ อบต. เช่น ข้อมูลการจัดหาพัสดุ ข้อมูลการให้บริการประชาชน ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงาน ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล หรือข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจเนื้อหาและประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูลของเว็บไซต์ อบต. ในจังหวัดขอนแก่น ตามแบบตรวจการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (OIT) ของสำนักประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ประโยชน์ของงานวิจัย

ทำให้ทราบผลการประเมินการเปิดเผยข้อมูลตามแบบตรวจการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (OIT) ที่จะนำไปเป็นประโยชน์ในการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา อบต. จำนวน 140 แห่ง ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และทราบแนวโน้มเพื่อการวางแผนในอนาคตของหน่วยงาน

ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดเกี่ยวกับความโปร่งใส

ความโปร่งใส (Transparency) มีหลายด้าน ขึ้นอยู่กับการสร้างความรู้ความเข้าใจบริบททางสังคม วัฒนธรรม ค่านิยม และวิถีชีวิตในแต่ละสังคม รวมถึงการที่แต่ละหน่วยงานนำไปประยุกต์ใช้ (Na Nakorn et al., 2008) ความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การสร้างความเปิดเผย เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงานสามารถเข้าถึงข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ มีการสื่อสาร การแสดงความรับผิดชอบ พร้อมรับการตรวจสอบ รวมทั้งมีกระบวนการในการติดตามและประเมินผลที่ได้รับ การยอมรับว่าเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ (Kitikhun, 2016) องค์กรเพื่อความโปร่งใสแห่งประเทศไทย (Khorpornprasert, 2011) ให้ความหมายไว้ว่า สถานะที่ชัดเจน ชัดแจ้ง ไม่คลุมเครือของการบริหารภาครัฐ ในการดำเนินธุรกรรมใดๆ ต่อสาธารณะอย่างมีเหตุผลและมีหลักการ ในขณะที่อัมมาร สยามวาลา (Khorpornprasert, 2011) ให้ความหมายว่า เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่สังคมจะป้องกัน และรู้ถึงปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงอย่างสะดวก ซึ่งจำเป็นต้องวางกฎระเบียบเพื่อให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ต้องเปิดเผยล่วงหน้าถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจ รวมไปถึงกระบวนการตัดสินใจและมาตรการที่จะวัดผลอันเกิดจากการตัดสินใจ สำหรับความโปร่งใสในด้านการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐนั้น หมายถึง ระบบการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน ซึ่งรวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่ต้องมีความชัดเจนของกระบวนการปฏิบัติงานที่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร แนวนโยบาย ผลการปฏิบัติงาน และการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัติงาน (Na Nakorn et al., 2008)

กล่าวโดยสรุป ความโปร่งใส หมายถึง การกระทำใด ๆ ขององค์กรที่แสดงออกถึงการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชน เพื่อแสดงถึงความชัดเจน ในการบริหารงาน และทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถติดตามและตรวจสอบความโปร่งใสขององค์กรได้ด้วยวิธีต่าง ๆ หลากหลายช่องทาง ความโปร่งใสของเว็บไซต์ เป็นการส่งเสริมการให้เกิดความโปร่งใสทุกขั้นตอนในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร อาทิเช่น โครงสร้างหน่วยงาน ข้อมูลผู้บริหาร อำนาจหน้าที่ แผนการขับเคลื่อนหน่วยงาน เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบองค์กรและรับรู้ข้อมูลได้สะดวกมากขึ้น ดังนั้น ความโปร่งใสของเว็บไซต์ จึงเป็นเครื่องมือที่ทำให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น

ความโปร่งใสของเว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐ

ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีประชากรประมาณ 69.7 ล้านคน มีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต 52 ล้านคน ผู้ใช้งานสื่อสังคมมากถึง 52 ล้านคน มีผู้ใช้งานโทรศัพท์มือถือประมาณ 93.4 ล้านหมายเลขมากกว่าจำนวนประชากรทั้งประเทศ (Datareportal, 2020) ท่ามกลางบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปด้านเทคโนโลยี ได้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางการเมืองการปกครองและการบริหารงานภาครัฐ ด้านความต้องการประชาชน และด้านการแข่งขันในเวทีโลก ทำให้มีความจำเป็นต้องผลักดันภาครัฐไทยไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) ที่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน มีการดำเนินงานแบบอัจฉริยะให้บริการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง

และขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง (Digital Government Development Agency, 2017)

ที่ผ่านมาประเทศไทยมีปัญหาในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ได้ปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลใด ๆ เกี่ยวกับโควตาการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลทั้งหมด 74 ล้านฉบับ จึงเกิดการยื่นคำร้องอุทธรณ์ต่อประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารเพื่อให้เปิดเผยข้อมูลจากกรณีนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานทั่วไปว่ายังเข้าถึงได้ยาก ทำให้ประชาชนมีต้นทุนการเข้าถึงข้อมูล และรู้สึกว่าคุณค่าต่าง ๆ ของภาครัฐนั้นเป็นข้อมูลที่ต้องปกปิดเป็นความลับ ไม่ควรเปิดเผยถึงแม้ว่าข้อมูลข่าวสารนั้นต้องเปิดเผยโดยพื้นฐาน ดังนั้นเว็บไซต์ที่ให้บริการประชาชนตามภารกิจหน่วยงาน จึงต้องคำนึงถึงการบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชน เพื่อนำไปสู่การสร้างระบบธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถให้บริการร่วมแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียวกัน (One-Stop Service) และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบออนไลน์ โดยข้อมูลข่าวสารนั้นจะต้องมีความถูกต้อง มีคุณค่าต่อการใช้งาน ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และสามารถดูข้อมูลย้อนหลังของหน่วยงานได้ และทำให้เกิดศักยภาพในการเพิ่มความโปร่งใสของภาครัฐ (Digital Government Development Agency, 2017)

การเปิดเผยข้อมูล เป็นตัวชี้วัดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันบนเว็บไซต์ของหน่วยงาน เพื่อเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ของหน่วยงานแก่สาธารณะ ตามมาตรฐานการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ของสำนักประเมินคุณธรรมและ

ความโปร่งใส สำนักงาน ป.ป.ช. การเปิดเผยข้อมูล
สาธารณะ (Open Data Integrity and Transparency
Assessment: OIT) ตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล
แบ่งออกเป็น 5 ตัวชี้วัดย่อย คือ (1) ข้อมูลพื้นฐาน
ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน ข่าวประชาสัมพันธ์และการ
ปฏิสัมพันธ์ข้อมูล (2) การบริหารงาน ได้แก่ แผน
ดำเนินงานการปฏิบัติงาน และการให้บริการ (3) การ
บริหารเงินงบประมาณ ได้แก่ แผนการใช้จ่าย
งบประมาณประจำปี และการจัดซื้อจัดจ้างหรือการ
จัดหาพัสดุ (4) การบริหารและพัฒนาทรัพยากร
บุคคล ได้แก่ นโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคล
การดำเนินการตามนโยบายการบริหารทรัพยากร
บุคคล และหลักเกณฑ์การบริหารและพัฒนา
ทรัพยากรบุคคล และ (5) การส่งเสริมความโปร่งใส
ในหน่วยงาน ได้แก่ การจัดการเรื่องร้องเรียนการ
ทุจริต และการเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม
(Office of Integrity and Transparency Assessment,
2020) การเผยแพร่ข้อมูลในประเด็นข้างต้นจะแสดง
ถึงความโปร่งใสในการบริหารงานและการดำเนินงาน
ของหน่วยงาน และนำไปสู่การพัฒนาและประยุกต์
การพัฒนาปรับปรุงเว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐให้
เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งเป็นการเพิ่ม
ประสิทธิภาพให้หน่วยงานภาครัฐในการบริการ
ประชาชน และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้หน่วยงาน
รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชน
ราชการ และองค์กรธุรกิจ ให้สามารถก้าวไปสู่
จุดหมายของการบูรณาการเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐ
(Connected Government) ที่สมบูรณ์แบบอย่าง
แท้จริง (Digital Government Development
Agency, 2017)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนดล ทองประกอบ (Thongprakob, 2017)
ศึกษาเรื่องบทบาทของหน่วยงานกลางในการส่งเสริม
การเป็นรัฐบาลแบบเปิดในประเทศไทย ผลการวิจัย
พบว่า สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การ
มหาชน) กำลังเผชิญปัญหาและข้อจำกัดในการ
ส่งเสริมรัฐบาลแบบเปิดหลายด้าน อาทิ ความไม่
ชัดเจนของนโยบายและแนวทางปฏิบัติการ ขาด
ระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลปัญหาข้อมูลคุณภาพต่ำ การ
หวงข้อมูลและความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล จึงจำเป็นที่
จะต้องสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการ
วางแผนแก้ไขปัญหา โดยมีเป้าหมายไปสู่การเป็น
รัฐบาลแบบเปิดที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการ
ยกระดับความโปร่งใสในการบริหารงานภาครัฐในยุค
ดิจิทัล

ธนาชัย ชีรพัฒน์วงศ์, พรนภา เตียสุธิกุล,
และบุญทัน ดอกไธสง (Theerapattanavong,
Tiasuthikul, & Dockthaisong, 2018) ศึกษาเรื่อง
ปัญหายุทธศาสตร์เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหาร
ภาครัฐ พบว่า บุคลากรมีการใช้ยุทธศาสตร์เทคโนโลยี
ดิจิทัลเพื่อการบริหารภาครัฐยังไม่สามารถบรรลุผลดี
เท่าที่ควรซึ่งเกิดจากปัญหาที่สำคัญ 4 ประการ (1)
บุคลากรภาครัฐยังไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้
ความสามารถในเทคโนโลยีดิจิทัลเท่าที่ควร (2)
อุปกรณ์ของเทคโนโลยีที่มีอยู่ยังไม่มีความทันสมัย
เท่าที่ควร (3) การจัดเตรียมและการเชื่อมต่อข้อมูล
ขนาดใหญ่ของหน่วยงานภาครัฐยังไม่สมบูรณ์ครบ
ด้านทำให้การใช้ข้อมูลดังกล่าวยังไม่เกิดประโยชน์
มากนักและ (4) ยุทธศาสตร์เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหาร
ภาครัฐ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการประเมินการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาที่เปิดเผยในเว็บไซต์ของหน่วยงานเป็นหลัก เพื่อประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดจำนวน 140 แห่ง ในจังหวัดขอนแก่น ตามมาตรฐานการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ตามแบบตรวจการเปิดเผยสาธารณะ (OIT) ตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล แบ่งออกเป็น 33 ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่จะทำการประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ เว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด จำนวน 140 แห่ง ภายในจังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 100

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการวิจัย

ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบประเมินการเปิดเผยข้อมูล ตามมาตรฐานการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) เพื่อวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลเว็บไซต์ของ อบต. จำนวน 140 แห่ง โดยประเด็นหัวข้อที่ใช้ในการกำหนดตัวชี้วัดการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (OIT) ตามตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล แบ่งออกเป็น 5 ตัวชี้วัดย่อย ประกอบด้วย

ตัวชี้วัดย่อยที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน ข่าวประชาสัมพันธ์ และการปฏิสัมพันธ์ข้อมูล

ตัวชี้วัดย่อยที่ 2 การบริหารงาน ได้แก่ แผนดำเนินงาน การปฏิบัติงาน และการให้บริการ

ตัวชี้วัดย่อยที่ 3 การบริหารเงินงบประมาณ ได้แก่ แผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี และการจัดซื้อจัดจ้างหรือการจัดหาพัสดุ

ตัวชี้วัดย่อยที่ 4 การบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล ได้แก่ นโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคล การดำเนินการตามนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคล และหลักเกณฑ์การบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล

ตัวชี้วัดย่อยที่ 5 การส่งเสริมความโปร่งใส ได้แก่ การจัดการเรื่องร้องเรียนการทุจริต และการเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม ซึ่งการเผยแพร่ข้อมูลในประเด็นข้างต้นแสดงถึงความโปร่งใสในการบริหารงานและการดำเนินงานของหน่วยงาน

การตรวจสอบเครื่องมือ

เครื่องมือได้รับการตรวจสอบประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยใช้เกณฑ์การประเมินความโปร่งใสของข้อมูลข่าวสารและตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) และผลการตรวจสอบเครื่องมือได้ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) เท่ากับ 7.30

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการศึกษาจากฐานข้อมูลเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทางเว็บไซต์ โดยใช้เวลาในการสำรวจตามตัวชี้วัด 5 ตัวชี้วัดย่อยข้างต้น ในระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม ถึงวันที่ 15 กันยายน 2563

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพและความเที่ยงตรงเพื่อให้ประเด็นคำถามแบบสำรวจสอดคล้องกับคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ให้คะแนน

ในแต่ละประเด็น ตามค่าคะแนน 0 ถึง 1 คะแนน ดังต่อไปนี้

0 คะแนน คือ ไม่มีข้อมูลเผยแพร่บนเว็บไซต์ หน่วยงาน หรือมีข้อมูลเผยแพร่แต่ไม่เป็นปัจจุบัน

1 คะแนน คือ มีข้อมูลเผยแพร่บนเว็บไซต์ หน่วยงาน และข้อมูลเป็นปัจจุบัน

หมายเหตุ ข้อมูลเป็นปัจจุบัน กล่าวคือ มีการปรับปรุงข้อมูลของเว็บไซต์ในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน

การประมวลผลคะแนน

การประมวลผลคะแนน จะมีคำนวณจาก ตัวชี้วัดทั้ง 5 ตัวชี้วัดย่อย ซึ่งประกอบไปด้วยทั้งหมด

ตารางที่ 1 เกณฑ์ระดับผลการประเมิน

ระดับ	คะแนน (ร้อยละ)	แปลความระดับการเปิดเผยข้อมูล
AA	95-100	การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะอยู่ในระดับสูงมาก
A	85-94.99	การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะอยู่ในระดับสูง
B	75-84.99	การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
C	65-74.99	การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง
D	55-64.99	การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
E	50-54.99	การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะอยู่ในระดับต่ำ
F	0-49.99	การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะอยู่ในระดับต่ำมาก

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์และทำการประเมินการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะทางเว็บไซต์องค์การบริหารส่วน-ตำบลในจังหวัดขอนแก่น เพื่อปรับปรุงเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ของ อบต. ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ และทราบแนวโน้มเพื่อการวางแผนในอนาคตของ หน่วยงาน (Chaythawil, & Lowatcharin, 2019) ตามแบบตรวจการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (OIT)

33 ข้อมูล เมื่อได้คะแนนเฉลี่ยรวมเป็นค่าร้อยละของ ทุกข้อคำถามในตัวชี้วัด จะทำการแปลงเป็นระดับผล การประเมินความโปร่งใสของเว็บไซต์ ดังตารางที่ 1

$$\text{ระดับการประเมิน} = \frac{\text{คะแนนที่ได้} \times 100}{\text{คะแนนรวมทั้งหมด}}$$

เกณฑ์ระดับผลการประเมิน

การประเมินผลและการรายงานผลการ ประเมิน จะรายงานในลักษณะค่าคะแนนควบคู่กับ ระดับผลการประเมิน (Rating Score) โดยจำแนก ออกเป็น 7 ระดับ (Office of Integrity and Transparency Assessment, 2020) ดังนี้

ตามตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล แบ่งออกเป็น 5 ตัวชี้วัดย่อย 33 ข้อมูล ภายใต้กรอบการวิเคราะห์ ข้อมูลเอกสารของเว็บไซต์ ซึ่งผลการวิเคราะห์และ การประเมินเป็นการสะท้อนความโปร่งใสของเว็บไซต์ ผลการประเมินการเปิดเผยข้อมูลของ อบต. 140 แห่ง ในจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ 2563 มี รายละเอียดดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อ	ประเด็นการตรวจประเมิน	คะแนน (ร้อยละ)	แปลความระดับการเปิดเผยข้อมูล
ข้อมูลพื้นฐาน		83.6	ค่อนข้างสูง
O1	ข้อมูลผู้บริหาร	91.4	สูง
O2	ข้อมูลการติดต่อ	90.7	สูง
O3	แผนยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาหน่วยงาน	82.9	ค่อนข้างสูง
O4	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	82.9	ค่อนข้างสูง
O5	โครงสร้าง	82.1	ค่อนข้างสูง
O6	อำนาจหน้าที่	71.4	ปานกลาง
ข่าวประชาสัมพันธ์		93.6	สูง
O7	ข่าวประชาสัมพันธ์	93.6	สูง
การปฏิสัมพันธ์ข้อมูล		86.8	สูง
O8	Social Network	90	สูง
O9	Q&A	83.6	ค่อนข้างสูง

ตัวชี้วัดย่อยที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินการเปิดเผยข้อมูลพื้นฐาน อดต. ในจังหวัดขอนแก่น ตามมาตรฐานการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ตัวชี้วัดย่อยที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน พบว่า อดต. ภายในจังหวัดขอนแก่น

ส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับข่าวประชาสัมพันธ์มากที่สุด อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 93.6 และประเด็นที่มีการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะน้อยที่สุดได้แก่ อำนาจหน้าที่ในการบริหารงาน อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 71.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงาน

ชื่อ	ประเด็นการตรวจประเมิน	คะแนน (ร้อยละ)	แปลความระดับการเปิดเผยข้อมูล
แผนการดำเนินงาน		41	ต่ำมาก
O10	แผนดำเนินงานประจำปี	59.3	ค่อนข้างต่ำ
O11	รายงานการดำเนินงานประจำปี	32.9	ต่ำมาก
O12	รายงานการกำกับติดตามการดำเนินงานรอบ 6 เดือน	30.7	ต่ำมาก
การปฏิบัติงาน		54.3	ต่ำ
O13	คู่มือหรือมาตรฐานการปฏิบัติงาน	54.3	ต่ำ
การให้บริการ		43.4	ต่ำมาก
O14	คู่มือหรือมาตรฐานการให้บริการ	70	ปานกลาง
O15	ข้อมูลเชิงสถิติการให้บริการ	37.9	ต่ำมาก
O16	รายงานผลสำรวจความพึงพอใจการให้บริการ E-Service	35.7	ต่ำมาก
O17		30	ต่ำมาก

ตัวชี้วัดย่อยที่ 2 การบริหารงาน

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินการเปิดเผยข้อมูล อบต. ในจังหวัดขอนแก่น ตามมาตรฐานการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ตัวชี้วัดย่อยที่ 2 การบริหารงาน พบว่า อบต. ภายในจังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 4 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารเงินงบประมาณ

ข้อ	ประเด็นการตรวจประเมิน	คะแนน (ร้อยละ)	แปลความระดับการเปิดเผยข้อมูล
แผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี		43.6	ต่ำมาก
O18	แผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี	63.6	ค่อนข้างต่ำ
O19	รายงานการกำกับติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ รอบ 6 เดือน	35.7	ต่ำมาก
O20	รายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี	31.4	ต่ำมาก
การจัดซื้อจัดจ้างหรือการจัดหาพัสดุ		54	ต่ำ
O21	ประกาศต่างๆ เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างหรือ การจัดหาพัสดุ	89.3	สูง
O22	แผนการจัดซื้อจัดจ้างหรือแผนการจัดหาพัสดุ	50.7	ต่ำ
O23	สรุปผลการจัดซื้อจัดจ้างหรือการจัดหาพัสดุ รายเดือน	46.4	ต่ำมาก
O24	รายงานผลการจัดซื้อ จัดจ้าง หรือการจัดหาพัสดุประจำปี	29.3	ต่ำมาก

ตัวชี้วัดย่อยที่ 3 การบริหารเงินงบประมาณ

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการประเมินการเปิดเผยข้อมูล อบต. ในจังหวัดขอนแก่น ตามมาตรฐานการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ตัวชี้วัดย่อยที่ 3 การบริหารเงินงบประมาณ พบว่า อบต. ภายในจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ

ส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับคู่มือหรือมาตรฐานการให้บริการมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 70 และประเด็นที่มีการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณชนน้อยที่สุด ได้แก่ E-Service อยู่ในระดับต่ำมาก คิดเป็นร้อยละ 30 ตามลำดับ

ประกาศต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างหรือ การจัดหาพัสดุมากที่สุด อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 89.3 และประเด็นที่มีการเปิดเผยข้อมูล สู่สาธารณชนน้อยที่สุด ได้แก่ รายงานผลการจัดซื้อ จัดจ้าง หรือการจัดหาพัสดุประจำปี อยู่ในระดับต่ำมาก คิดเป็นร้อยละ 29.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล

ข้อ	ประเด็นการตรวจประเมิน	คะแนน (ร้อยละ)	แปลความระดับ การเปิดเผยข้อมูล
การบริหารและพัฒนา ทรัพยากรบุคคล			
O25	นโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคล	48	ต่ำมาก
O26	หลักเกณฑ์การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรบุคคล	72.1	ปานกลาง
O27	การดำเนินการตามนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคล	46.4	ต่ำมาก
O28	รายงานผลการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลประจำปี	43.630	ต่ำมากต่ำมาก

ตัวชี้วัดย่อยที่ 4 การบริหารงานและพัฒนา ทรัพยากรบุคคล

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการประเมินการเปิดเผยข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดขอนแก่น ตามมาตรฐานการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ตัวชี้วัดย่อยที่ 4 การบริหารงานและพัฒนาทรัพยากร

บุคคล พบว่า อบต. ภายในจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่ มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการบริหาร ทรัพยากรบุคคลมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 72.1 และประเด็นที่มีการเปิดเผยข้อมูลสู่ สาธารณชนน้อยที่สุด ได้แก่ รายงานผลการบริหาร และพัฒนาทรัพยากรบุคคลประจำปี อยู่ในระดับต่ำ มาก คิดเป็นร้อยละ 30 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมความโปร่งใสในหน่วยงาน

ข้อ	ประเด็นการตรวจประเมิน	คะแนน (ร้อยละ)	แปลความระดับ การเปิดเผยข้อมูล
การจัดการเรื่องร้องเรียนทุจริต			
O29	ช่องทางการแจ้งเรื่องร้องเรียนการทุจริต	58.3	ค่อนข้างต่ำ
O30	แนวปฏิบัติการจัดการเรื่องร้องเรียนการทุจริต	86.4	สูง
O31	ข้อมูลเชิงสถิติเรื่องร้องเรียนการทุจริตประจำปี	55.7	ค่อนข้างต่ำ
O31	ข้อมูลเชิงสถิติเรื่องร้องเรียนการทุจริตประจำปี	32.9	ต่ำมาก
การเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม			
O32	ช่องทางการรับฟังความคิดเห็น	57.9	ค่อนข้างต่ำ
O32	ช่องทางการรับฟังความคิดเห็น	81.4	ค่อนข้างสูง
O33	การเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม	34.3	ต่ำมาก

ตัวชี้วัดย่อยที่ 5 การส่งเสริมความโปร่งใส

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการประเมินการเปิดเผยข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดขอนแก่น ตามมาตรฐานการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

ตัวชี้วัดย่อยที่ 5 การส่งเสริมความโปร่งใส พบว่า อบต. ภายในจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่มีการเปิดเผย ข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางการแจ้งเรื่องร้องเรียนการ ทุจริตมากที่สุด อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 86.4 และประเด็นที่มีการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณชน

น้อยที่สุด ได้แก่ ข้อมูลเชิงสถิติเรื่องการร้องเรียนการทุจริตประจำปี อยู่ในระดับต่ำมาก คิดเป็นร้อยละ 32.9 ตามลำดับ

ผลการประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณชนของ อบต. ในจังหวัดขอนแก่น

คะแนนการประเมินการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณชนของ อบต. ในจังหวัดขอนแก่น ทั้งหมด 140 แห่ง ตัวชี้วัดในการประเมิน ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล ตามตัวชี้วัด 5 ตัวชี้วัดย่อย จำนวน 33 ข้อมูล ตามมาตรฐานการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

ตารางที่ 7 ผลการประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณชนของ อบต. ในจังหวัดขอนแก่น

อันดับ	อบต.	คะแนน (%)	ระดับ	อ่านค่า	อันดับ	อบต.	คะแนน (%)	ระดับ	อ่านค่า
1	แดงใหญ่	100.0	AA	สูงมาก	23	ลอมคอม	84.8	B	ค่อนข้างสูง
1	นาหนองทุ่ม	100.0	AA	สูงมาก	23	วังหิน	84.8	B	ค่อนข้างสูง
1	โนนอุดม	100.0	AA	สูงมาก	23	สำโรง	84.8	B	ค่อนข้างสูง
1	ภูผาม่าน	100.0	AA	สูงมาก	31	หัวหนอง	81.8	B	ค่อนข้างสูง
1	ป่าปอ	100.0	AA	สูงมาก	31	เปือยใหญ่	81.8	B	ค่อนข้างสูง
1	โนนทอง	100.0	AA	สูงมาก	31	หนองปลาหมอ	81.8	B	ค่อนข้างสูง
1	หนองเม็ก	100.0	AA	สูงมาก	31	คำแคน	81.8	B	ค่อนข้างสูง
8	บ้านลาน	97.0	AA	สูงมาก	35	ดอนหัน	78.8	B	ค่อนข้างสูง
8	บ้านเรือ	97.0	AA	สูงมาก	35	บ้านหว้า	78.8	B	ค่อนข้างสูง
8	เมืองเก่าพัฒนา	97.0	AA	สูงมาก	35	ขามป้อม	78.8	B	ค่อนข้างสูง
8	ห้วยแก	97.0	AA	สูงมาก	35	ป่าหวายนั่ง	78.8	B	ค่อนข้างสูง
12	บ้านกง	93.9	A	สูง	35	วังหินลาด	78.8	B	ค่อนข้างสูง
12	หนองกุงชนสาร	93.9	A	สูง	35	วังชัย	78.8	B	ค่อนข้างสูง
14	ดงเมืองแอม	90.9	A	สูง	35	ดอนตู	78.8	B	ค่อนข้างสูง
14	นาจิว	90.9	A	สูง	35	ภูเวียง	78.8	B	ค่อนข้างสูง
14	หนองโก	90.9	A	สูง	35	หนองแปน	78.8	B	ค่อนข้างสูง
14	แคนเหนือ	90.9	A	สูง	44	ข้าวเรียง	75.8	B	ค่อนข้างสูง
14	หว้าทอง	90.9	A	สูง	44	ไชยสอ	75.8	B	ค่อนข้างสูง
19	หนองแวง	87.9	A	สูง	44	ห้วยโจด	75.8	B	ค่อนข้างสูง
19	วังสาวป	87.9	A	สูง	44	เมืองเพี้ย	75.8	B	ค่อนข้างสูง
19	เขื่อนอุบลรัตน์	87.9	A	สูง	44	ดงเค็ง	75.8	B	ค่อนข้างสูง

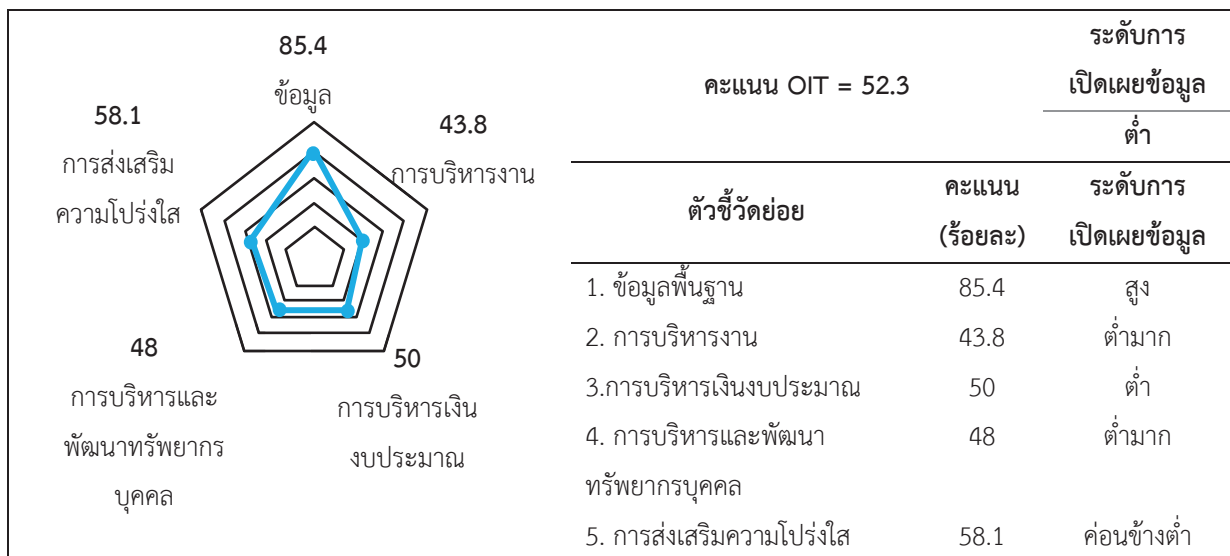
(ITA) ผลการประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูล พบว่า จาก อบต. 140 ตำบล อบต. ที่มีคะแนนสูงสุด 10 อันดับแรก ประกอบไปด้วย อบต.แดงใหญ่, อบต.นาหนองทุ่ม, อบต.โนนอุดม, อบต.ภูผาม่าน, อบต.ป่าปอ, อบต.โนนทอง, อบต.หนองเม็ก, อบต.บ้านลาน, อบต.บ้านเรือ และ อบต.เมืองเก่าพัฒนา ซึ่งมีผลการประเมินอยู่ในระดับสูงมาก (AA) แต่มี อบต. 8 แห่งที่ไม่พบเว็บไซต์เป็นของตนเอง ส่งผลให้ไม่สามารถประเมินการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณชนได้ การจัดอันดับ ผลการประเมิน ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณชนของ อบต. ในจังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

อันดับ	อบต.	คะแนน (%)	ระดับ	อ่านค่า	อันดับ	อบต.	คะแนน (%)	ระดับ	อ่านค่า
19	หนองกงเขิน	87.9	A	สูง	49	หนองกงใหญ่	72.7	C	ปานกลาง
23	ดอนช้าง	84.8	B	ค่อนข้างสูง	49	ปอแดง	72.7	C	ปานกลาง
23	ชุมแพ	84.8	B	ค่อนข้างสูง	51	บ้านไผ่	69.7	C	ปานกลาง
23	หินตั้ง	84.8	B	ค่อนข้างสูง	51	เพ็ญใหญ่	69.7	C	ปานกลาง
23	โจดหนองแก	84.8	B	ค่อนข้างสูง	51	หนองไผ่ล้อม	69.7	C	ปานกลาง
23	เมืองพล	84.8	B	ค่อนข้างสูง	51	เขาน้อย	69.7	C	ปานกลาง
55	บ้านแพน	69.7	C	ปานกลาง	81	หนองเขียด	54.5	E	ต่ำ
55	บ้านเม็ง	69.7	C	ปานกลาง	81	ภูท่าน	54.5	E	ต่ำ
55	โนนแดง	66.7	C	ปานกลาง	81	บัวเงิน	54.5	E	ต่ำ
55	ดินด้า	66.7	C	ปานกลาง	81	วางน้อย	54.5	E	ต่ำ
55	กุดธาตุ	66.7	C	ปานกลาง	81	นาหว้า	54.5	E	ต่ำ
60	ดงลาน	66.7	D	ค่อนข้างต่ำ	86	ทุ่งโป่ง	51.5	E	ต่ำ
60	สีชมพู	63.6	D	ค่อนข้างต่ำ	86	ท่าวัด	51.5	E	ต่ำ
60	หนองแดง	63.6	D	ค่อนข้างต่ำ	88	โคกสง่า	48.5	F	ต่ำมาก
60	บ้านดง	63.6	D	ค่อนข้างต่ำ	88	หนองมะเขือ	48.5	F	ต่ำมาก
60	คูคำ	63.6	D	ค่อนข้างต่ำ	88	คึมชาด	48.5	F	ต่ำมาก
60	บ้านหัน	63.6	D	ค่อนข้างต่ำ	88	กุดเค้า	48.5	F	ต่ำมาก
60	หนองแวงโสภนพระ	63.6	D	ค่อนข้างต่ำ	92	โนนทัน	45.5	F	ต่ำมาก
60	ใหม่นาเพียง	63.6	D	ค่อนข้างต่ำ	92	ทรายมูล	45.5	F	ต่ำมาก
60	สวนหม่อน	63.6	D	ค่อนข้างต่ำ	92	บ้านขาม	45.5	F	ต่ำมาก
69	ศรีสุข	63.6	D	ค่อนข้างต่ำ	92	หัวนาคำ	45.5	F	ต่ำมาก
69	ศรีสุขสำราญ	60.6	D	ค่อนข้างต่ำ	92	นาชุมแสง	45.5	F	ต่ำมาก
69	สงเปือย	60.6	D	ค่อนข้างต่ำ	92	ชัยสมบูรณ	45.5	F	ต่ำมาก
69	ศรีบุญเรือง	60.6	D	ค่อนข้างต่ำ	92	โคกสี	45.5	F	ต่ำมาก
73	หนองกง	57.6	D	ค่อนข้างต่ำ	99	ชำยาง	42.4	F	ต่ำมาก
73	ภูเหล็ก	57.6	D	ค่อนข้างต่ำ	99	บัวใหญ่	42.4	F	ต่ำมาก
73	หนองแซง	57.6	D	ค่อนข้างต่ำ	99	คำม่วง	42.4	F	ต่ำมาก
73	โนนข่า	57.6	D	ค่อนข้างต่ำ	99	บ้านโนน	42.4	F	ต่ำมาก
73	หนองแวงนางเป่า	57.6	D	ค่อนข้างต่ำ	99	ขามป้อม	42.4	F	ต่ำมาก
73	ท่านางแมว	57.6	D	ค่อนข้างต่ำ	99	แก้งิ้ว	42.4	F	ต่ำมาก
73	ละหานนา	57.6	D	ค่อนข้างต่ำ	99	หัวทุ่ง	42.4	F	ต่ำมาก
73	หันโจด	57.6	D	ค่อนข้างต่ำ	99	โนนสะอาด	42.4	F	ต่ำมาก
99	กุดขอนแก่น	42.4	F	ต่ำมาก	123	เขาสวนกวาง	30.3	F	ต่ำมาก
108	บ้านฝาง	39.4	F	ต่ำมาก	123	โนนธาตุ	30.3	F	ต่ำมาก

ตารางที่ 7 ผลการประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณชนของ อบต. ในจังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

อันดับ	อบต.	คะแนน (%)	ระดับ	อ่านค่า	อันดับ	อบต.	คะแนน (%)	ระดับ	อ่านค่า
108	ดอนดั่ง	39.4	F	ต่ำมาก	126	คอนฉิม	27.3	F	ต่ำมาก
108	โพนเพ็ก	39.4	F	ต่ำมาก	127	หนองน้ำใส	24.2	F	ต่ำมาก
108	โนนพะยอม	39.4	F	ต่ำมาก	127	นางาม	24.2	F	ต่ำมาก
112	จระเข้	36.4	F	ต่ำมาก	127	วังม่วง	24.2	F	ต่ำมาก
112	ดุนสาด	36.4	F	ต่ำมาก	130	โนนทัน	21.2	F	ต่ำมาก
112	โนนสมบุรณ์	36.4	F	ต่ำมาก	130	บ้านใหม่	21.2	F	ต่ำมาก
112	ตะกั่วป่า	36.4	F	ต่ำมาก	132	โสกนกเต็น	15.2	F	ต่ำมาก
112	วังแสง	36.4	F	ต่ำมาก	133	บ้านเหล่า	0.0	F	ต่ำมาก
117	ท่าพระ	33.3	F	ต่ำมาก	133	นาฝาย	0.0	F	ต่ำมาก
117	ห้วยม่วง	33.3	F	ต่ำมาก	133	บริบูรณ์	0.0	F	ต่ำมาก
117	ทุ่งชมพู	33.3	F	ต่ำมาก	133	ท่ากระเสริม	0.0	F	ต่ำมาก
117	ท่าศาลา	33.3	F	ต่ำมาก	133	คำแมด	0.0	F	ต่ำมาก
117	กุดเพียงหอม	33.3	F	ต่ำมาก	133	ห้วยเตย	0.0	F	ต่ำมาก
117	หนองเรือ	33.3	F	ต่ำมาก	133	ทางขวาง	0.0	F	ต่ำมาก
123	พังทวย	30.3	F	ต่ำมาก	133	บ้านโคก	0.0	F	ต่ำมาก

ภาพที่ 1 ภาพรวมผลการประเมินตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล (OIT)

สรุปและอภิปรายผล

ผลการประเมินการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณชนของ อบต. ในจังหวัดขอนแก่น ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน รวมทั้งหมด 140 แห่ง โดยตัวชี้วัดที่ได้ทำ

การประเมิน คือ ตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล และแบ่งการประเมินออกเป็นตัวชี้วัด 5 ตัวชี้วัดย่อย 33 ข้อมูล ตามมาตรฐานการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

(ITA) ประจำปี 2563 เมื่อทำการประเมินเว็บไซต์ 140 แห่ง พบว่า 132 แห่ง มีเว็บไซต์เป็นของตนเองจำนวน 8 แห่ง และไม่มีเว็บไซต์จำนวน 8 แห่ง เมื่อศึกษา 140 แห่ง ที่มีเว็บไซต์แล้วพบว่า ระดับการเปิดเผยข้อมูลภาพรวมระดับสูงมาก (AA) จำนวน 11 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.9 ระดับการเปิดเผยข้อมูลภาพรวมระดับสูง (A) จำนวน 11 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.9 ระดับการเปิดเผยข้อมูลภาพรวมระดับค่อนข้างสูง (B) จำนวน 26 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.6 ระดับการเปิดเผยข้อมูลภาพรวมระดับปานกลาง (C) จำนวน 11 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.9 ระดับการเปิดเผยข้อมูลภาพรวมระดับค่อนข้างต่ำ (D) จำนวน 21 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15 ระดับการเปิดเผยข้อมูลภาพรวมระดับต่ำ (E) จำนวน 7 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5 ระดับการเปิดเผยข้อมูลภาพรวมระดับต่ำมาก (F) จำนวน 45 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 32.1 และ 8 แห่ง ที่ไม่มีเว็บไซต์เป็นของตนเอง จำนวน 8 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.7 และเมื่อศึกษาตาม 5 ตัวชี้วัดย่อย พบว่า ตัวชี้วัดย่อยที่มีการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุดคือ ข้อมูลพื้นฐาน ร้อยละ 85.4 อยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ การส่งเสริมความโปร่งใส ร้อยละ 58.1 อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ การบริหารเงินงบประมาณ ร้อยละ 50 ระดับต่ำ การบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล ร้อยละ 48 อยู่ในระดับต่ำมาก และตัวชี้วัดย่อยที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุดคือ การบริหารงาน ร้อยละ 43.8 ระดับต่ำมาก

ผลการตรวจสอบตามตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล ในภาพรวม พบว่า 140 แห่ง มีการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับต่ำ (E) ส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะตามตัวชี้วัดการเปิดเผยข้อมูล และเมื่อแบ่งออกเป็น 5 ตัวชี้วัดย่อย

พบว่า ตัวชี้วัดย่อยที่มีการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุดคือ ตัวชี้วัดย่อยที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 85.4 รองลงมาคือ ตัวชี้วัดย่อยที่ 5 การส่งเสริมความโปร่งใส อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คิดเป็นร้อยละ 58.1 ตัวชี้วัดย่อยที่ 3 การบริหารเงินงบประมาณ อยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 50 ตัวชี้วัดย่อยที่ 4 การบริหารงานและพัฒนาทรัพยากรบุคคล อยู่ในระดับต่ำมาก คิดเป็นร้อยละ 48 และตัวชี้วัดย่อยที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุดคือ ตัวชี้วัดย่อยที่ 2 การบริหารงาน อยู่ในระดับต่ำมาก คิดเป็นร้อยละ 43.8 ตามลำดับ

เมื่อศึกษาในรายละเอียดตามตัวชี้วัดย่อยที่ 9 แบ่งออกเป็น 5 ตัวชี้วัดย่อย ซึ่งให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดขอนแก่น บางแห่งยังขาดความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณชน ตามหลักธรรมาภิบาล ถึงแม้ว่าหน่วยงานแต่ละแห่งจะมีเว็บไซต์หน่วยงานของตนเอง แต่ยังขาดความพร้อมในการเปิดเผยข้อมูลที่จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชนหรือการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดเผยรายงานผลการดำเนินการตามตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล ที่มีคะแนนเฉลี่ยราวร้อยละ 30 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า อบต. ในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ขาดความพร้อมในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนดล ทองประกอบ (Thongprakob, 2017) พบว่า สพร. กำลังเผชิญปัญหาความไม่ชัดเจนของนโยบาย และแนวทางปฏิบัติการขาดระบบแลกเปลี่ยนข้อมูล ปัญหาข้อมูลคุณภาพต่ำ การหวงข้อมูล และความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล

ดังนั้น อบต. ต้องมีการพัฒนาปรับปรุงระบบการเปิดเผยให้ดีขึ้นกว่าเดิม เพื่อเปิดเผยข้อมูลของ

ภาครัฐให้ประชาชนเกิดความสะดวกในการเข้าถึงเว็บไซต์และติดต่อกับหน่วยงาน โดยที่ไม่ต้องเดินทางไป อบต. โดยตรง และจะทำให้เกิดความโปร่งใสในภาครัฐ อบต. ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณะให้เข้าถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แนวนโยบาย ผลการปฏิบัติ ตามแนวนโยบาย รวมทั้งผลการรายงานดำเนินการแล้ว ทำให้ อบต. เกิดความโปร่งใส ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และเกิดความเชื่อมั่นในการบริหารงานของ อบต.

ข้อเสนอแนะ

1. องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดขอนแก่น ทั้ง 140 แห่ง ควรมีการจัดระบบเว็บไซต์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีการออกแบบระบบให้มีความชัดเจน ไม่ซับซ้อนเกินไป สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องได้โดยเปิดเผย รวดเร็ว ถูกต้อง และแจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน

2. องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดขอนแก่น ทั้ง 140 แห่ง ควรกำหนดมาตรฐานการ

ปฏิบัติงานและช่วงเวลาในการปรับปรุงและเผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์ เพื่อให้เว็บไซต์ของ อบต. พร้อมเปิดเผยข้อมูลและรองรับการตรวจสอบอยู่เสมอ

3. องค์การปกครองท้องถิ่นโดยทั่วไปจะต้องบริหารด้วยความถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ และต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภายนอกเข้าถึงข้อมูลข่าวสารขององค์กร พร้อมเปิดโอกาสให้สามารถเข้าถึงข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ได้หลากหลายช่องทาง และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานโดยเปิดเผยข้อมูลข่าวสารในการดำเนินกิจกรรมทุกรูปแบบ

4. อบต. ทั้ง 8 แห่ง ที่ไม่มีเว็บไซต์เป็นของตัวเอง ควรให้ความสำคัญกับการจัดทำเว็บไซต์ และควรให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลตามตัวชี้วัดที่ 9 การเปิดเผยข้อมูล นอกจากนี้ อบต. ที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำกว่าด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านการบริหารงาน การบริหารเงินงบประมาณ การบริหารงานและพัฒนาทรัพยากรบุคคล ต้องมีการพัฒนาเว็บไซต์ของ อบต. ให้ข้อมูลเป็นปัจจุบัน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

References

- Chaijaroenwatana, B., & Li, B. (2001). *Indicators of good governance*. Bangkok: King Prajadhipok's Institute. (In Thai).
- Chaythawil, S., & Lowatcharin, G. (2019). An analysis of municipal website transparency in Thailand. *Information, 26(2)*, 1-18. (In Thai).
- Datareportal. (2020). *Digital 2020: Thailand*. Retrieved September 21, 2020, from <https://datareportal.com/reports/digital-2020-thailand>.
- Digital Government Development Agency. (2017). *Government website standard version 2.0*. Retrieved February 5, 2020, from <https://www.dga.or.th>. (in Thai).
- Khorpornprasert, B. (2008). *Transparent management*. Retrieved February 1, 2020, from <http://oknation.nationtv.tv/blog/boonyou/2008/05/11/entry-3>. (in Thai).

- Khorpornprasert, B. (2011). The approach to develop transparency standard of government organizations. *Journal of Management Sciences*, 28(1), 33-48. (in Thai).
- Kitikhun, P. (2016). *Creating transparency among government agencies*. Bangkok: Academic Bureau, Secretariat of the House of Representatives. (In Thai).
- Na Nakorn, T., Leads, C., & Aphakaro, S. (2008). *Research report on the development of transparency standard and indicators for government agencies*. Nonthaburi: Institute for Research and Development, Sukhothai Thammathirat Open University. (In Thai).
- Official Information Act, B.E. 2540. (1997). *Thai Government Gazette*, 114(46 Ko), 1-16. (In Thai).
- Office of Integrity and Transparency Assessment Office of National Anti-Corruption Commission. (2020). *ITA 2020 open to transparency*. Retrieved February 1, 2020, from <https://itas.nacc.go.th/home/listalldocument>. (In Thai).
- Secretariat of the House of Representatives. (2008). *The Constitution of Thailand B.E. 2007*. Bangkok: Printing Bureau, Secretariat of the House of Representatives. (In Thai).
- Theerapattanavong, T., Tiasuthikul, P., & Dockthaisong, B. (2018). Problems of the digital strategy for public administration. *Valaya Alongkorn Review (Humanities and Social Science)*, 8(1), 91-102. (In Thai).
- Thongprakob, T. (2019). Good governance in digital era: The role of central agency in promoting open government in Thailand. *Politics, Administration, and Law*, 11(3), 107-126. (In Thai).